

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
О. Б. Жильцов
«11» 09 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДФ. 04 ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

змістовий модуль «Аксіологічні засади дошкільної освіти»

для студентів

спеціальності 012 Дошкільна освіта
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня другого (магістерського)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми 012.00.02 Педагогіка і методика дошкільної освіти
(шифр і назва освітньої програми)

Київ-2019

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Підпис № <u>2049/192</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	<u>Жильцов</u> (прізвище, ім'я, по батьку)
« »	20 <u>19</u>

Розробники:

Половіна Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти

Викладачі:

Половіна Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти
Протокол від 05 вересня 2019 р. №2
Завідувач кафедри А. Бу Г. В. Беленька

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/ наукової) програми
(керівником проектної групи) 012.00.02 Педагогіка і методика дошкільної освіти
(назва освітньої програми)

05.09.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/ наукової) програми
(керівник проектної групи) А. Бу (Г. В. Беленька)

Робочу програму перевірено

06.09.2019 р

Заступник директора Маш М. А. Машовець

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____, «__» 20__ р. протокол № __

(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____, «__» 20__ р. протокол № __

(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____, «__» 20__ р. протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____, «__» 20__ р. протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/ годин	6	
Курс		1
Семестр		1
Кількість змістових модулів з розподілом:		
Обсяг кредитів		3
Обсяг годин, в тому числі:		90
Аудиторні		12
Модульний контроль		
Семестровий контроль		
Самостійна робота		78
Форма семестрового контролю		Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – опанування студентами педагогічним інструментарієм формування життєвої компетентності дитини раннього та дошкільного віку в умовах сім'ї та закладу дошкільної освіти на аксіологічних засадах.

Завдання курсу:

- формувати знання про розвиток дитячої особистості;
- ознайомити студентів з інтегративними підходами стосовно педагогічного супроводу різних видів діяльності дітей раннього та дошкільного віку;
- формувати у студентів вміння методично грамотно застосовувати сучасні засоби та педагогічні технології формування життєвої компетентності дітей в практиці роботи закладів дошкільної освіти.

Завдання курсу спрямовані на формування таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі дошкільної освіти та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

ФК-1. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості.

ФК-2. Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі та довкіллі.

ФК-6. Здатність до організації рухової, ігрової, художньо-

мовленнєвої, художньо-продуктивної (образотворча, музична, театральна) діяльності дітей раннього і дошкільного віку; створення розвивального середовища; використання інноваційних технологій дошкільної освіти.

ФК-7. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими потребами відповідно до їх можливостей (інклюзивна освіта).

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН-5. Планувати освітню роботу з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього, дошкільного віку, дітей та складати прогнози щодо її ефективності.

ПРН-6. Здійснювати освітню роботу з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей з особливими потребами раннього та дошкільного віку, складати прогнози щодо її ефективності.

ПРН-10. Впроваджувати інноваційні педагогічні технології розвитку дитини в освітній процес ЗДО.

ПРН-11. Володіти технологіями дошкільної інклюзивної освіти; організувати групове й індивідуальне навчання і виховання дітей з особливими потребами.

ПРН-12. Планувати освітній процес в ЗДО; розробляти плани та конспекти різних форм освітньої діяльності дітей дошкільного віку з урахуванням вікових особливостей та індивідуальних відмінностей.

ПРН-13. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами; організувати роботу з батьками та іншими суб'єктами освітнього процесу.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
Лекції		Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Змістовий модуль I							
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ							
Тема 1. Феномен дитинства у аксіологічному вимірі	30	2	2				26
Разом	30	2	2				26
Змістовий модуль II							
МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДИТИНИ							
Тема 2. Аксіологічні засади формування життєвої компетентності дітей дошкільного віку	30	2	2				26
Разом	30	2	2				26
Змістовий модуль III							
АКСІОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ							
Тема 3. Формування системи цінностей дитини в процесі міжособистісного партнерства у різних видах діяльності	30	2	2				26
Разом	30	2	2				26
Усього	90	6	6				78

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Лекція 1. Феномен дитинства у аксіологічному вимірі (2 год.)

Дитинство як соціально-педагогічне явище (Шалва Амонашвілі, Іван Бех, Алла Богуш, Даниїл Ельконін, Олександр Запорожець, Григорій Костюк, Віра Котирло, Олександр Кочерга, Тамара Поніманська, Василь Сухомлинський). Ретроспективний аналіз феномену «дитинство» (Філіпп Арієс, Ллойд Демоз, Маргарет Мід, Ігор Кон). Портрет сучасного дошкільника: наукові дослідження Ганни Беленької, Наталії Гавриш, Тамари Піроженко. Формування у дитини ціннісного ставлення до соціуму, власного життя та здоров'я, предметів та явищ природного та соціального довкілля (на основі наукових розвідок Ольги Богініч, Едуарда Вільчковського, Наталії Дятленко, Лариси Зайцевої, Лариси Зданевич, Олени Половіної, Юлії Приходько, Ольги Рейпольської, Олени Стаєнної, Алли Чаговець). Психологічні та педагогічні поняття: «розвиток», «формування», «освіта». Сучасна система дошкільної освіти: мережа закладів дошкільної освіти; установи, що здійснюють науково-методичний супровід дошкільної освіти; органи управління дошкільною освітою; основні законодавчі документи галузі дошкільної освіти (Закон про дошкільну освіту, БКДО – державний стандарт дошкільної освіти в Україні, концепція розвитку дошкільної освіти в Україні).

Семінарське заняття 1.

Тема. Система цінностей у формуванні цілісної картини світу дітей дошкільного віку(2 год.)

I. Теоретична частина. Питання для обговорення.

1. Особистість дитини як суб'єкт освітнього процесу: вікові й індивідуальні особливості; періодизація дитинства.
3. Базові якості особистості: довільність, самостійність і відповідальність, креативність, ініціативність, свобода поведінки і безпечність, самосвідомість, самоствавлення, самооцінка.
2. Особливості формування системи цінностей у дітей дошкільного віку: цінності дитини XXI століття; механізми психолого-педагогічного впливу дорослих на формування системи цінностей дитини дошкільного віку.

II. Практична частина.

Складання аналітичної схеми формування ціннісного ставлення до довкілля у дітей за освітніми лініями (інваріантна частина) БКДО (ред. 2012 р.):

- Освітня лінія «Особистість дитини»
- Освітня лінія «Дитина в соціумі»
- Освітня лінія «Дитина у природному довкіллі»
- Освітня лінія «Дитина у світі культури»
- Освітня лінія «Гра дитини»
- Освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»

Освітня лінія «Мовлення дитини»

III. Рефлексія.

Основна література: 3, 5

Додаткова література: 1, 5, 6

Змістовий модуль II МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДИТИНИ

Лекція 2. Аксіологічні засади формування життєвої компетентності дітей дошкільного віку (2 год.)

Поняття «життєва компетентність». Складники життєвої компетентності: здоров'язбережувальна, особистісно-оцінна, родинно-побутова, соціально-комунікативна, природничо-екологічна, предметно-практична, художньо-продуктивна, ігрова, сенсорно-пізнавальна, математична, мовленнєва, комунікативна. Класифікації цінностей: Генріх Ріккерт (нім. Heinrich Rickert), Гуго Мюнстерберг, Макс Шелер (нім. Max Scheler), Іван Гобрі, Борис Єрасов, Геннадій Вижлецов.

Аксіологічна спрямованість освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Інтегрований характер освітнього процесу. Особливості педагогічного супроводу фрагментів життєдіяльності дітей раннього й дошкільного віку. Сучасні форми освітньої діяльності: педагогічне спілкування, художньо-педагогічне спілкування, проект, квест, ігри-стратегії, акції, віртуальні й реальні екскурсії, заняття як особлива форма спілкування тощо. Індивідуальні форми роботи з дітьми.

Семінарське заняття 2.

Тема. Формування системи цінностей у дітей дошкільного віку під час взаємодії з довкіллям (2год.)

I. Теоретична частина. Питання для обговорення.

1. Характеристика соціального довкілля як значущого для розвитку дитини.
2. Взаємодія дитини з природою як основа формування гармонійного світосприймання особистості.

II. Практична частина.

Робота у підгрупах: створення та презентація моделей використання вихователем природи як інтегратора у формуванні системи цінностей дітей різних вікових груп.

III. Рефлексія.

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 6, 4

Змістовий модуль III АКСІОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Лекція 3. Формування системи цінностей дитини в процесі міжособистісного партнерства у різних видах діяльності (2 год.)

Сучасні наукові розвідки стосовно цілісного розвитку дитини (Ганна Беленька, Іван Зязюн, Олена Кононко, Світлана Ладивір, Тамара Піроженко). Реалізація міжособистісного партнерства дитини і дорослого у провідних видах діяльності немовлячого, раннього й дошкільного періоду життя: безпосередньо-емоційне спілкування, предметно-маніпулятивна діяльність, ігрова діяльність. Цінність спілкування як запорука взаєморозуміння між дитиною та дорослим. Емоційний інтелект у системі педагогічних цінностей. (на основі досліджень Деніела Гоулмана (Daniel Goleman). Механізми формування емоційного інтелекту у дітей раннього та дошкільного віку. Провідні принципи організації освітнього процесу на аксіологічних засадах. Дошкільна зрілість дитини – результат здобуття дошкільної освіти. Рефлексивна культура педагога (на основі наукових досліджень Інни Кондратець).

Семінарське заняття 3.

Тема. Педагогічний супровід видів діяльності дітей дошкільного віку (2 год.)

I. Теоретична частина. Питання для обговорення.

1. Емоційно-орієнтований стиль спілкування дорослого з дитиною у різних видах діяльності
2. Унікальність ігрової діяльності у формуванні особистості дитини.
3. Використання мовленнєво-комунікативної діяльності як засобу впливу на особистість.
4. Цінність здоров'язбережувальної діяльності дітей дошкільного віку.
5. Особливості пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку.
6. Своєрідність трудової діяльності дітей дошкільного віку.

II. Практична частина.

Вправління в методах і прийомах, що використовуються в організації освітніх форм роботи педагога з дітьми.

III. Рефлексія.

Основна література: 3, 4

Додаткова література: 2, 3, 7

6 Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студентів	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількісні одиниць	Максимальна кількість балів	Кількісні одиниць	Максимальна кількість балів	Кількісні одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1						
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10						
Виконання завдань для самостійної роботи	1х90		30		30		30
Виконання модульної роботи	25						
Разом		–	42	–	42	–	42
Максимальна кількість балів: 126							
Розрахунок коефіцієнта: коефіцієнт до розрахунку (залік) – $126:100=1,26$ Розрахунок $126:1,26 = 60$ балів; оцінка за шкалою – А.							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Дошкільна педагогіка: аксіологічні засади дошкільної освіти» передбачає комплексний підхід до її виконання та оптимізується одним завданням у вигляді проекту.

Самостійна робота. (56 год.)

Розробити, апробувати та презентувати проект (тема за вибором студента) для дітей дошкільного віку.

Вимоги до проекту:

- ✓ спрямованість на вирішення завдань формування життєвої компетентності: орієнтування на компетентності, зазначені в освітніх лініях Базового компоненту дошкільної освіти (БКДО) в Україні, 2012р.;
- ✓ наявність 3-х етапів проекту (підготовчий, технологічний, заключний);
- ✓ забезпечення синкретичності (поєднання, злиття) різних видів діяльності дітей (ігрової, емоційної, творчої, пізнавальної, мовленнєвої тощо), що спрямовані на реалізацію мети проекту;
- ✓ використання природи як інтегратора в освіті дітей дошкільного віку;
- ✓ врахування провідного виду діяльності дітей дошкільного віку (гра);
- ✓ реалізація методів та прийомів стимулювання творчої та діяльнісної активності;
- ✓ передбачення активного залучення батьків до проекту;
- ✓ реалізація здоров'язбережувальної компоненти дошкільної освіти.

№	Критерії оцінювання самостійної роботи	Бали
1	Відповідність змісту проекту освітнім лініям БКДО (ред. 2012р.)	5
2	Методична грамотність у визначенні мети проекту	10
3	Наявність 3-х етапів проекту	10
4	Наявність проблемного питання до кожного дня проекту	10
5	Наявність інтегрованих завдань для дітей	10
6	Активізація дітей в різних видах діяльності	10
7	Наявність активних форм роботи з батьками	10
8	Фіксація форми закріплення вражень	10
9	Фото-фіксаж перебігу проекту	10
10	Естетичність, стилістична та орфографічна грамотність оформлення проекту	5
Всього		90

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Формою проведення семестрового контролю у першому семестрі є залік (див. 6.1)

7. Навчально-методична картка дисципліни

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Дитина – педагог: сучасний погляд. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти сучасної дошкільної та початкової освіти: колективна монографія / О. Амацьєва, Г. Беленька, Н. Гавриш та ін.; за заг. ред. В. Докучаєвої. – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 492 с.
2. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; наук. ред. Г. В. Беленька; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна та ін. – К.: Київ.ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352 с.
3. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: «Академвидав», 2006. – 456 с.
4. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник / Н. Гавриш, О. Брежнєва, І. Кіндрат, О. Рейпольська; за загальною редакцією О. Брежнєвої. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 176 с.
5. Чаговець А. І. Гармонійне виховання дітей у культурно-освітньому просторі закладу дошкільної освіти: методологія, теорія, практика: монографія. Харків: ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2018. – 348 с.

Додаткова:

1. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей: монографія. Київ – Чернівці: «Букрек», 2018. – 296с.
2. Беленька Г. В. Кожен день – у радість / Г. В. Беленька // Дошкільне виховання – 2018 – № 9. – С. 2-6.
3. Беленька Г., Кондратець І. Ранок радісних зустрічей / Ганна Беленька, Інна Кондратець // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2018. – № 1. – С. 27-35.
4. Беленька Г., Половіна О. Як спонукати дітей бігти на заняття / Ганна Беленька, Олена Половіна // Вихователь-методист дошкільного закладу. – № 4 – 2018. – С.23-28
5. Кочерга О. Психофізіологічний аспект народження партнерства. / Олександр Кочерга // Вихователь-методист дошкільного закладу. – № 2, 2019. – С.4-12
6. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 136 с.
7. Половіна О. Ранній розвиток дитини: потреба соціуму чи батьківські амбіції? / Олена Половіна // Вихователь-методист дошкільного закладу. – №10 – 2018. – С.23-30